

REJSKI PROGRAM ZA KONJE PASME APPALOOSA

SLOVENSKO ZDRUŽENJE QUARTER KONJA, Trnovica 6, 1296 Šentvid pri Stični;
info@siqha.si, www.siqha.si

Avtorji: Karolina Jamnik Cerkl, dr.vet.med.
Tamara Ferme, mag. inž. zoot.
Člani strokovnega odbora SIQHA

Ljubljana, februar 2024

REJSKI PROGRAM ZA KONJE PASME APPALOOSA

Vsebina

I SPLOŠNE DOLOČBE	1
II REJSKI PROGRAM	2
1 Namen izvajanja RP	2
2 Območje izvajanja RP	2
3 Velikost populacije	2
4 Lastnosti pasme	2
5 Vpis v glavni del rodovniške knjige	4
6 Rejski cilj	7
7 Seleksijski cilji	7
8 Rejske metode	8
9 Dokumentacija	8
10 Naloge RP prenesene na podizvajalce	9
11 Priloga	9

I SPLOŠNE DOLOČBE

- 1 Odobreni rejski program za pasmo appaloosa izvaja Slovensko združenje Quarter konja (v nadaljnjem besedilu SIQHA) s sedežem v Trnovica 6, 1296 Šentvid pri Stični.
- 2 SIQHA je priznано rejsko društvo, ki vodi rodovniško knjigo za pasmo appaloosa (v nadaljevanju PRD).
- 3 Odobren rejski program za pasmo appaloosa je usklajen z veljavno evropsko uredbo. Prav tako je usklajen z veljavnimi zakoni in njihovimi podzakonskimi akti v državi.
- 4 Zavezujoče je, da se rejski program izvaja v skladu z načeli rejske organizacije Appaloosa Horse Club (v nadaljnjem besedilu ApHC) s predpisanimi pravili ApHC (Appaloosa Horse Club Official Handbook, v nadaljevanju ApHC OH). Izvorno rodovniško knjigo za celotno svetovno populacijo konj pasme appaloosa vodi ApHC.
- 5 SIQHA je pravna oseba v skladu z zakonom o društvih, ki izvaja rejski program za pasmo ameriški paint konj na celotnem območju Republike Slovenije.
- 6 Rejski program in vsi rejsko pomembni dokumenti, evidence in informacije so objavljene na spletni strani SIQHA : www.siqha.si

II REJSKI PROGRAM

1 Namen izvajanja RP

1.1 Rejski program za pasmo appaloosa se izvaja z namenom ohranitve in izboljšanja pasme ter ohranjanja genetske raznovrstnosti znotraj populacije in selekcijskega napredka potomcev.

1.2 Populacija appaloosa je ogrožena, vendar razpršena. Cilj je vključitev čim večjega števila živali iz populacije v rejski program. S tem se lahko ohranja zadovoljivo število živali za potrebe genetske raznovrstnosti in predvsem ohranjanja pasemskih značilnosti.

2 Območje izvajanja RP

2.1 SIQHA izvaja rejski program za pasmo appaloosa na celotnem območju Republike Slovenije. V primeru, da se pojavi interes rejcev iz druge države, SIQHA lahko razširi delovanje izvajanja rejskega programa v skladu z veljavnimi pravili in predpisi.

3 Velikost populacije

3.1 Stalež je odraz iz rodovniške knjige februar 2024

PASMA APPALOOSA			
SKUPAJ STALEŽ:			104
KASTRATI		MOŠKI	ŽENSKI
6		41	57

Ohranjanje zadostnega števila čistopasemskih plemenskih živali je pomembna za ohranjanje genetske pestrosti.

4 Lastnosti pasme

4.1 Appaloosa konji so zaradi svojih značilnosti, po katerih se razlikujejo od drugih pasem konj, zelo posebna pasma. V Ameriko bi naj prišli iz Bližnjega vzhoda ali s pošilkami blaga iz Španije v Mehiko okrog leta 1600. Indijanci so jih postopno širili vedno bolj severno in do leta 1730 so ti konji prišli do plemena Nez Perce, ki je konje zaradi njihove inteligence, vzdržljivosti in obarvanosti, posebej vzljubilo. V naslednjih sto letih so se načrtno lotili reje in v nekaj desetletjih so s strogo selekcijo teh konj dobili srednje velik, okreten in inteligenten tip jahalnega konja. Tesna vpetost konja v vsakdanjik plemena je vodila razvoj pasme v smeri vzdržljivosti, potrebne za lov in dirke ter dobrega občutka, ki je bil potreben pri življenju v taboru. Zaradi njihovih odličnih lastnosti so jih kmalu začela ceniti tudi druga indijanska plemena. Ker jih je bilo moč najti predvsem na območju ob reki Palouse, so postali znani pod imenom "A Palouse Hors". Iz tega imena je nastalo ime "A Palouse" in kasneje "Appaloosa". Ko so evropski osvajalci zdesetkali Indijance, med njimi tudi pleme Nez Perce, je z njimi skoraj izginil tudi Appaloosa konj.

Leta 1938 je nekaj ljubiteljev teh konj z namenom, da bi pospešili rejo, ustanovilo Appaloosa Horse Club.

Organizacija nudi rejcem in lastnikom različne storitve in informacije, skrbi za promocijo pasme ter vodi

rejsko knjigo in izdaja certifikat o registraciji konjev pasme appaloosa. Pasma je sedaj razširjena po celem svetu, vključno z vso Slovenijo, kjer je prisotna od leta 2005.

4.2 Glavni namen reje je vsestransko uporaben jezdni konj, primeren za različne namene, tako za tekmovanja kot tudi za rekreativno jahanje. Konji morajo biti atletsko grajeni, dobro omišičeni, v dobrem ravnotežju, korektne zgradbe ter gibanja, z dobro izraženim spolnim dimorfizmom.

4.3 Osnovne lastnosti zunanosti appaloosa so:

Zunanost

Velikost: 142 cm - 165 cm

Barve Osnovna barva dlake je lahko katerakoli izmed osnovnih barv in lahko vključuje spremenljajoče odtenke. Oči so lahko katerekoli barve, vključno z modro. Barvni vzorci dlake so lahko od celega vzorca, kar pomeni brez madežev, pa vse do velikega števila peg, do obarvanih ledij brez peg. Vzorci so zelo različni in jih najdemo v številnih velikostih in kombinacijah, z različnimi variacijami na beli podlagi. Appaloosa konji lahko dramatično spremenjajo vzorec dlake skozi celotno življenjsko dobo.

Telesna zgradba

Glava: kratka, klinasta, lična muskulatura dobro izražena, dovolj globok v zatilju, dovolj pregiba v zatilju, ravna nosna linija, široko čelo, velike, prijazne oči, majhna lepo oblikovana ušesa.

Vrat: dovolj dolg, rahlo usločen, prožen, dobro omišičen.

Telo: čim bolj pravokotnega formata, široko in globoko, dobro omišičeno. Pleče je dolgo in položno, prsi široke in globoke, viher dobro izražen, a ne previsok, sega naj globoko v hrbet, hrbet kratek, prožen, dobro obokanih reber, širokih ledij, križ širok, dolg, zmerno pobit, izrazito dobro omišičen zadnji del.

Fundament:

korekten, čvrst, uravnotežen, korekten, čvrst, s čistimi prehodi in dobro izraženimi sklepi.

Noge: ne predolge, korektne, čvrste ne suhe gradnje, z dobro formiranimi sklepi; s čim krajšimi biclji, piščalnice krajše v uravnovešenem razmerju z zadnjimi nogami. Kopita so srednje velika, zelo kompaktna.

Gibanje:	korektno, prožno in izdatno, v dobrem ravnotežju, pravilnem taktu, energično, z zelo aktivnim zadnjim delom, dobrim zamahom.
Posebne značilnosti:	Okrog nosnic, ust, oči, zadka in genitalij je koža lahko lisasta ali delno obarvana. Ta značilnost se lahko pojavi le na enem delu, na več delih ali nikjer. Beločnice so lahko bele. Bela beločnica je lahko v enem, obeh ali nobenem očesu. Kopita lahko imajo na kopitni steni temne in svetle proge. Proge so lahko prisotne na vseh ali na nobenem kopitu.

5 Vpis v glavni del rodovniške knjige

Vpis čistopasemske plemenske živali se izvede na zahtevo rejca, če so izpolnjeni vsi pogoji in pravila predpisana z zakonodajo EU - Uredba o reji živali ter tem RP.

Pred vpisom v kateri koli razred glavnega dela rodovniške knjige morajo biti živali identificirane skladno s pravom Unije o zdravju živali.

Rodovniška knjiga za pasmo appaloosa

5.1 V glavni del rodovniške knjige za pasmo appaloosa je lahko vpisan le konj znanega porekla (čistopasemske plemenske živali), katerega starša sta vpisana v glavni del rodovniške knjige. Vsaj eden od staršev mora biti registriran pri ApHC (Regular registration), drugi pa je lahko tudi ameriški quarter konj (registriran pri AQHA), angleški polnokrvni konj (registriran pri Jockey Club) ali arabski polnokrvni konj (registriran pri AHA ali WAHO). Glej pravila rulebook ApHC (201,202)

5.2 Vse živali, vpisane v rodovniško knjigo, morajo imeti opravljene molekularne genetske preiskave (DNA case number), s katerimi se jim določi genski tip in preveri starševstvo na podlagi analize DNA. Preiskave opravi laboratorij, ki je pooblaščen s strani ApHC.

Testiranje za HYPP je obvezno za žrebeta, katerih starši so pozitivni na HYPP.

5.3 Appaloosa, ki so čistopasemske plemenske živali iz drugih držav (živali, ki so bile prvič registrirane in vpisane v drugo - tujo rodovniško knjigo) in plemenski material, katere spremlja ustrezen zootehniški dokument se vpišejo na željo rejca v ustrezen razred po pravilih tega RP.

5.4 V skladu z zakonodajo morajo biti čistopasemske plemenske živali pred vpisom v RK identificirane. Na podlagi tega se jim dodeli UELN-enotna življenjska številka, ki je petnajstmestna neponovljiva številka. Prva tri mesta so numerična koda Slovenije »705«, druga tri mesta numerična koda rejskega društva SIQHA (006), sedmo mesto številka, ki določa pasmo – ostale pasme (1), osmo in deveto mesto zadnji dve številki letnice rojstva živali, preostalih 6 mest pa je zaporedna številka registracije živali. (Primer: 7 0 5 0 0 6 1 2 4 0 0 0 0 1).

5.5 Živalim ime dodi lastnik, potrdijo pa ga na ApHC v skladu z njihovimi pravili, ob vpisu v izvirno rodovniško knjigo. Ime se povzame po ApHC z izdanega certifikata za dotično žival.

5.6 Čistopasemske plemenske živali pasme appaloosa se v razrede rodovniške knjige vpiše glede na spodnjo razvrstitev:

RAZDELITEV RODOVNIŠKE KNJIGE	razredi žrebci:	razredi kobile:	razredi kastrati:
GLAVNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE	Knjiga žrebcev I	Knjiga Kobil I	
	Knjiga žrebcev II	Knjiga kobil II	Knjiga kastratov I
	Evidenčna knjiga	Evidenčna knjiga	Evidenčna knjiga
	Bazna knjiga		

5.6.1. GLAVNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE

Bazna knjiga

V bazno knjigo so vpisana primarno vsa žrebeta ali starejše živali (vsi potomci staršev vpisanih v glavni del rodovniške knjige), dokler ne preidejo v kateri drug razred glavne rodovniške knjige. Za vpis morajo ustrezati vsem pogojem predpisanim z RP.

Razredi žrebci:

Evidenčna knjiga

Tu so vpisani žrebci, ki ne izpolnjujejo enega ali več pogojev za vpis v druga razreda (Knjiga žrebcev II, knjiga žrebcev I).

Imajo katero od konstitucijskih napak.

Imajo katero od konstitucijskih napak (kriptorhizem, pred/podugriz).

Knjiga žrebcev II

Tu so vpisani žrebci po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Žrebci z doživljenjsko oceno lastnosti zunanosti (polno ali delno) nižjo od 80 %.

So brez konstitucijskih napak.

Knjiga žrebcev I

Tu so vpisani žrebci po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Žrebci z doživljenjsko oceno lastnosti zunanosti (polno) enako ali višjo od 80 %.

So brez konstitucijskih napak (morfoloških, fizioloških).

Žrebci so z vpisom v razrede glavnega dela rodovniške knjige (izvzeta je bazna knjiga) potrjeni kot

plemenske živali za nedoločen čas. Ob vpisu v enega od teh treh razredov dobijo žrebci rodovniško številko, ki je tekoča zaporedna številka za posameznega žrebca, ne glede na to v kateri razred je vpisan (izvzeta je Bazna knjiga).

Razredi kobile:

Evidenčna knjiga

Tu so vpisane kobile, ki ne izpolnjujejo enega ali več pogojev za vpis v druga razreda (Knjiga kobil II, knjiga kobil I).

Imajo katero od konstitucijskih napak (pred/podugriz).

Knjiga kobil II

Tu so vpisane kobile po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Kobile z doživljenjsko oceno lastnosti zunanosti (polno ali delno) nižjo od 80 %.

So brez konstitucijskih napak.

Knjiga kobil I

Tu so vpisane kobile po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Kobile z doživljenjsko oceno lastnosti zunanosti (polno) enako ali višjo od 80 % .

So brez konstitucijskih napak.

Kobile so z vpisom v razrede glavnega dela rodovniške knjige (izvzeta je bazna knjiga) zavedene kot plemenske živali. Ob vpisu v enega od teh treh razredov dobijo kobile rodovniško številko, ki je tekoča zaporedna številka za posamezno kobilo, ne glede na to v kateri razred je vpisana (izvzeta je Bazna knjiga).

Razredi kastrati:

Evidenčna knjiga

Tu so vpisani kastrati, ki ne izpolnjujejo enega ali več pogojev za vpis v druga razreda (Knjiga kastratov I).

Imajo katero od konstitucijskih napak (pred/podugriz).

Knjiga kastratov I

Tu so vpisani kastrati po dopolnjenem tretjem letu starosti.

Kastrati z doživljenjsko oceno lastnosti zunanosti.

So brez konstitucijskih napak (pred/podugriz).

Ob vpisu v enega od razredov rodovniške knjige dobijo kastrati rodovniško številko, ki je tekoča zaporedna številka za posameznega kastrata, ne glede na to v kateri razred je vpisan (izvzeta je Bazna knjiga).

6 Rejski cilj

6.1 Rejski cilj je prijazen in dobročuten, skladen, okreten in hiter, vsestransko uporaben jezdni konj, primeren za različne namene, tako za tekmovanja kot tudi za rekreativno jahanje. Konji morajo biti atletsko grajeni, dobro omišičeni, v dobrem ravnotežju, korektne zgradbe ter gibanja, z dobro izraženim spolnim dimorfizmom. Reja je usmerjena v vzrejo tekmovalnih konj v western disciplinah, ki po rezultatih konkurirajo z drugimi razvitimi državami.

7 Seleksijski cilji

7.1 Za zagotavljanje rejskega napredka se izvaja selekcija, na podlagi :

- Ocena lastnosti zunanosti
- Preizkušanje delovne sposobnosti
- Vrednotenje po kvaliteti potomstva
- Presoja zdravja in plodnosti
- Ocena plemenske vrednosti - se zaenkrat ne izvaja.

7.2 Za oceno lastnosti zunanosti se uporablja linearni model v sodelovanju z nemškim združenjem quarter konj – DQHA. Linearni model se trenutno izvaja na rejski razstavi, z minimalno dvema sodnikoma z licenco za ocenjevanje po linearnem modelu.

Konji lahko pridobijo dve oceni:

Oceno mladega konja (od žrebeta do dopolnjenega 3. leta starosti)

Oceno odraslega konja (po dopolnjenem 3. letu starosti)

Pridobljena ocena je dokončna, višina končne ocen (v procentih) je osnova za razporeditev živali po razredih glavne rodovniške knjige). Ocena je lahko polna – ocenjeni vsi sklopi ali izjemoma delna kjer se ne ocenjuje sklopa gibanja.

Ocenjujejo se po naslednjih sklopih:

Kondicija, tip, zgradba, fundament, stoja, gibanje.

Dodatno se pri konju opravi standardne meritve (višina vihra, obseg prsi, obseg piščali).

7.3 Preizkušanje delovne sposobnosti

Preizkusi delovnih sposobnosti potekajo na tekmovanjih pod okriljem rejskega društva. Rezultati iz tekmovanj v tujini se obravnavajo po presoji strokovnih svetov znotraj rejskega društva.

7.4 Vrednotenje po kvaliteti potomstva

Za vsako čistopasemsko plemensko žival se v rodovniški knjigi beleži vse njihove potomce. Posledično ocene in rezultate, ki jih dosežejo potomci.

7.5 Presoja zdravja in plodnosti

Čistopasemske plemenske živali morajo biti zdrave, plodne in naj ne bi bile nosilke dedih napak in genskih bolezni.

8 Rejske metode

8.1 Dovoljena je le reja čistopasemskih plemenskih živali. Populacija appaloosa je zaprta populacija. Za oplemenitenje so dovoljena parjenja s konji pasme ameriški quarter konj, polnokrvni anglež, polnokrvni arabec, ki so vpisani v glavni del rodovniške knjige (AQHA; AHA , WAHO ali njihovih filial). Samo eden od staršev je lahko ene od zgoraj omenjenih pasem. Parjenje v sorodstvu ni zaželeno.

8.2 Dovoljene so naslednje oblike razmnoževanja:

- naravni pripust
- osemenjevanje
- prenos zarodkov

9 Dokumentacija

9.1 Za registracijo in vpis žrebeta v RK rejec predloži izpolnjeno poročilo o žrebitvi, ki je del obrazca „potrdilo o pripustu ali semenitvi kobile,, - glej prilogo ali enakovreden dokument, če je bila kobilica oplojena v tujini.

Izpolnjeno poročilo o žrebitvi je potrebno poslati tudi v primeru, ko je kobilica ostala jalova, je resorbirala, zvrгла ali imela mrtvorajeno žrebe.

9.2 Če rejec vpiše v rodovniško knjigo kobilico iz druge-tuje rodovniške knjige in je ta bila pripuščena/semenjena v tujini mora rejec za registracijo žrebeta predložiti AQHA certifikat.

9.3 Zootehniško spričevalo

Čistopasemske plemenske živali mora spremljati po URŽ zootehniško spričevalo, predvsem kadar gre za prodajo/izvoz/uvoz živali. S tem posledično vpis v rodovniško knjigo drugega rejskega društva.

Prav tako je zootehniško spričevalo potrebno za zarodni material (seme, jajčne celice) po URŽ.

Po URŽ identifikacijski dokument vsebuje tudi zootehniško spričevalo. Če le tega ne vsebuje, rejec zaprosi za izdajo zootehniškega spričevala.

10 Naloge RP prenesene na podizvajalce

Rejsko društvo je v celoti samo odgovorno za izvajanje RP. Glede na število rejcev ter velikost slovenske populacije ameriškega paint konja, pa je smiselno nekatere naloge prenesti na podizvajalce, ki so ustrezno usposobljeni in razpolagajo z zahtevanimi človeškimi in materialnimi viri. Rejsko društvo bo s podizvajalcem sklenilo pogodbo, v kateri so navedene njegove naloge. Prav tako so v pogodbi opredeljene odgovornosti in pristojnosti.

Podizvajalec:

Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta (VF), Gerbičeva 60, Ljubljana (<https://www.vf.uni-lj.si/>)

11 Priloga

Potrdilo o pripustu ali semenitvi kobile

POTRDILO O PRIPUSTU ALI OSEMENTVI KOBILE Št. _____ / _____

Imetnik: _____ Naslov: _____ Pošta: _____

Je pripuščal kobilo:

Ime: _____ Rodovniška št.: _____ Življenjska št.: _____

oče kobile: _____ ŽŠ _____

mati kobile: _____ ŽŠ _____

Pod žrebca:

Prvi pripust _____ Zadnji pripust _____

Ime: _____ RŠ: _____ ŽŠ: _____ dne _____

Drugega žrebca:

Ime: _____ RŠ: _____ ŽŠ: _____ dne _____

Potrdjujem, da sem preveril identifikacijski dokument kobile in se prepričal o njeni istovetnosti.

Lastnik žrebca (ali njegov zastopnik) _____ V: _____ dne: _____

	Osnova	DDV	Skupaj	Imetnik žrebca ali osemenjealec:
Zaskok-seme				Davčna št.:
Storitev				KMG-MID
Regres				
ZA PLAČILO				Podpis:

POROČILO O ŽREBITVI

REJEC OŠLJE DOKUMENT RODOVNIŠKI SLUŽBI NAJKASNEJE 28 DNI PO ŽREBITVI

Kobila je dne _____ žrebila moško ☐ žensko ☐ žrebe

Barva žrebeta: njava ☐ lisjačja ☐ vrana ☐ kostanjeva ☐ siva ☐ druga _____

Žrebe je bilo mrtvorojeno ☐ Žrebe je poginilo: _____ ur/_____ dni po rojstvu

Kobila je: ostala jalova ☐ resorbirala/ zgodaj zvrгла plod (pred 5 mes. brejosti) ☐ zvrгла (po 5 mes. brejosti) ☐

poginila ☐ bila izločena ☐ dne _____

Rejec - lastnik kobile v času žrebitve: Ime in priimek: _____

Naslov: _____ Tel. št.: _____

Potrdjujem, da so vse posredovane informacije resnične. Strinjam se z vsemi dodatnimi postopki, ki so potrebni za identifikacijo in registracijo žrebeta v skladu s predpisom, ki ureja identifikacijo in registracijo kopitarjev.

Rejec (ali njegov zastopnik): _____ V: _____ dne: _____